

Les noves diversitats

Calamanda Vila
 Psicòloga i catedràtica
 d'Ensenyament Secundari
 @calamandavila

Després de més de 30 anys al món de l'ensenyament m'aturo per fer repàs i crec que puc afirmar que l'esforç que hem fet el col·lectiu docent per renovar-nos ha estat continu, sobretot en les tècniques. I és que compartim la fi de formar ésser autònoms i feliços, capaços de gaudir d'una existència plena i joiosa, cosa que, recordant la definició de l'Organització Mundial de la Salut (OMS), és aplicable a quasi totes les àrees de la vida i és troncal als nostres objectius: "Salut és un estat de complet benestar físic, psíquic (mental) i social, i no només l'absència d'afeccions o malalties."

És cert, doncs, que hem ampliat continguts i disciplines, que les tecnologies de la informació i la comunicació (TIC) han entrat a les nostres vides i, per tant, a les aules. L'altre dia, però, una alumna que ara té prop de 40 anys em va fer adonar que això de treballar en *projectes transversals* ja ho fèiem a les nostres aules quan ella hi assistia dècades enrere, i que també ho havien experimentat els mestres que van aprendre i treballar al costat de la Rosa Sensat i, fixades totes dues en repassar la història de l'ensenyament, vam remuntar-nos fins els centres de l'Antiga Grècia, quan es tractava la ciència, la convivència o la moral amb un gimnàs al costat. Allò també era formació *completa i transversal*.

Aquesta conversa em va fer tenir present el cas d'un noi a qui molts volien suspendre. Ella va reconèixer que més d'un 5 a les notes li havien regalat, però, tot i això, aquest noi va anar cursant altres estudis que el van portar a preparar-se per ser un professional consolidat i que avui és ben feliç amb la seva família. Mentalment em vaig traslladar a una sessió d'avaluació on vaig ser acusada que, per culpa de la meva insistència, aquell noi fracassaria... Aquesta vivència íntima em va emocionar.

ALLÒ QUE ÉS BÀSIC A L'EDUCACIÓ

La conversa amb aquesta alumna va ser ben profitosa. Molt. Vam compartir que el bàsic és llegir, escriure, comptar, interpretar i tenir esperit crític, que cal ser persona amb valors de solidaritat, respecte per un mateix, pels altres i per l'entorn, que és necessària la curiositat per la vida... i una gran generositat per als qui no se'n surten o són diferents.

Entre aquests comentaris es va fer present un cas proper que viu aquesta noia, avui mare. Es tracta d'un noi molt mogut, però de vegades molt tancat, que pot romandre aïllat i que no participa, però que si el pressionen massa pot tenir reaccions imprevisibles. Ha passat sovint una part de la

Cal ampliar la mirada i donar uns espais als qui poden patir o estan desenvolupant trastorns que, amb els anys, esdevindran malalties

Primària en un apart de la classe. Amb l'escola, la tutora ha fet l'informe i, al cap de setmanes, l'ha visitat el psicopedagog del centre, qui l'ha derivat a l'Equip d'Assessorament i orientació Psicopedagògica (EAP) i d'aquest servei, a un servei extern... Entre tot plegat han passat setmanes i, mentre aquesta família patia, el noi cada dia es tancava més, ja que la consigna que han donat els *experts* i als docents és que el deixin fent una feina marcada i que no el pressionin. Així, doncs, cada dia resta més aïllat i no aprèn res, però els informes, les peticions d'entrevistes o el pla individualitzat (el PI) estant tots ben completats i s'ha seguit el circuit marcat, circuit que ha durat setmanes, per no dir mesos, fins i tot en algun cas han passat anys

sense consignes clares.

El més dolorós de tot plegat és que, de seguida, van venir al meu cap cares d'alumnes en situacions semblants i alguna experiència viscuda. Sense anar gaire lluny, un company m'explicava el cas d'un alumne de quart. De la seva tutoria se'n desprèn que presenta greus dèficits en socialització; quan ho va parlar amb el psicopedagog del centre la resposta va ser: "Ui !! Dels de quart, ja poc en podem fer, té un peu fora... Bé, omplim l'informe i ja ho mirarem..."

CANVIS URGENTS I DETECCIÓ PRECOÇ

És urgent fer canvis i introduir la detecció precoç en assumptes relacionats amb possibles trastorns de personalitat per evitar que passin a ser autèntiques malalties. I a aquesta detecció precoç li cal l'acompanyament d'un seguiment i d'una cura adequades. Això només es pot fer des d'una autèntica xarxa d'atenció a la infància i l'adolescència, el decret de creació de la qual ja fa anys que està aprovat, però sembla que el maremàgnum de passos i processos fa que se'ns perdin pel camí molts infants. Tenim més de 700 professionals als EAP de Catalunya, a més d'una gran quantitat de psicopedagogs als centres, és urgent i vital dinamitzar i xarbotar aquests recursos perquè puguin donar respostes ràpides i disposin de sistemes burocràtics àgils i dinàmics.

Cada dia hi ha més alumnes amb nous quadres, fins ara tot ho reduïem a necessitats específiques de suport educatiu (NEE) o normalitat. Cal, doncs, ampliar la mirada i donar uns espais als qui poden patir o estan desenvolupant trastorns que, amb els anys, esdevindran malalties. És necessària i irrenunciable l'actuació preventiva en aquest camp, tal com s'aplica en altra mena de trastorns que, en ser més visibles, reben més atencions. Pensem en els trastorns de la parla, per posar un exemple. Són fàcils d'avaluar i, per tant, s'hi dediquen recursos.

Tenim molt camí per recórrer i hem de donar respostes a aquests alumnes que, tot i no tenir un quadre greu, presenten personalitats susceptibles de fer crisis i aquí hi podem incloure un llarg nombre de quadres que, sense ser greus, si no es cuiden poden ser-ho. Per això cal més que mai la detecció a l'avançada de les personalitats susceptibles de patir alteracions. Sovintegen les experiències de persones que tot i patir trastorns de personalitat porten una vida molt regular i això és així perquè reben els acompanyaments i les cures necessàries. Això és prevenció.

De vegades ens sembla que hem avançat molt, que hem fet grans progressos... però una mica d'humilitat pot anar bé per ampliar mirades i disciplinar-nos en la recerca de més respostes concretes, àgils i innovadores. Convé recordar que la roda, l'escriptura o l'agricultura són entre nosaltres des de fa uns 3.000 anys. És ben cert que han canviat tècniques i enginys. En el tractament de la diversitat de la personalitat, però, continuem en el Paleolític. Ara tenim coneixements i eines en aquest camp que hem d'aprendre a fer servir per aplicar més accions i respostes a les comunitats que servim.

LA PILARÍN

